

Ministeeriumi pöördumine (ametniku töö korraldamine ja tasustamine riikliku eksperdina töötades või välismissioonidel)

Euroopa Nõukogu kutsub ministeeriumi ametnikku tunnustatud Eesti eksperdiks rahvusvahelistesse hindamistesse. Tavaliselt kutsuja maksab nii lennupiletid, ööbimise kui ka töötasu nt käsundus või tööettevõtulepingu alusel. Kutse on esitatud ametnikule kui eraisikust eksperdile ning ka leping tehakse tema kui eraisikuga. Asutuse praktika on seni olnud, et kuna töö läbiviimine ja seal osalemine on kasulik ka Eestile, asutusele ja ametnikule endale edaspidiste tööülesannete täitmisel, siis on talle tehtud lähetuskorraldus 0-kuludega, samal ajal töötasu säilitades. Sest isegi kui ametnik on eemal, vaatab ta oma postkasti ja püüab kiireloomulistele teemadele vastata. Milline on selles olukorras sobiv ja korrektne praktika?

Nõukogu arutelu keskendus esmalt topelttasustamise teemale, mis tundub siin olevat üks olulisemaid küsimusi. ATS §44. lõike 4 kohaselt ei tohi ametiasutus teenistuselähetusse saadetud ametnikule anda teenistusülesandeid ajal, kui ametnik täidab Euroopa Liidu institutsioonide juures riikliku eksperdi ülesandeid ning talle säilitatakse sealjuures põhipalk. See säte ei reguleeri ülesannete täitmist Euroopa Nõukogu juures, kuid analoogse üldise suunisena võiks seda kasutada.

Samas on riigiasutused tegelikult oma töökorralduse ja ATSi rakendamispädevusega pidevalt liikunud selles suunas, et tööandjaks on konkreetne asutus ning riigi huvi laiemalt näha rakendamispädevust pigem sekundaarsena. ATSi loomise ajal ning ametniku mõistet sisustades peeti eelkõige silmas ametniku teenistus- ja usaldussuhet riigi, mitte konkreetse asutusega. Tegelikult ametnikud esindavad Eesti riiki nii Euroopa Liidu ekspertidena kui ka näiteks missioonidel käies. Selle põhimõtte ja praktikaga võiks ka seaduste uuendamisel arvestada.

Antud juhtumi puhul on tegemist kõrvaltegevusega ja asutuse jaoks on seega oluline, et puuduksid kõrvaltegemise keelamise alused (kõrvaltegevuse maht ja laad ei tohiks takistada põhitööd jne). Samuti on oluline säilitada vajalik paindlikkus näiteks juhtudeks, kui on vaja kiireloomulistele päringutele vastata vmt.

Nõukogu arutas, kas käsitletav tegevus mahub paindliku tööaja sisse ja kuidas oleks seda korrektne vormistada. Kui asutuses on kehtestatud paindliku tööaja reeglid ning paika pandud kaugtöö korraldus, siis on ka lihtsam seda hinnata. Nõukogu leidis, et kirjeldatud juhtum ei vasta teenistus- ega töölähetuse tingimustele, sest lähetajaks ei ole üldjuhul ministeerium. Ka ametniku puhkusele sundimine selles olukorras pole õige.

Teemat laiendades arutas nõukogu ka organisatsioonidevahelise õigluse küsimust: miks osadele avalikele teenistujatele on võimaldatud soodsamatel tingimustel missioonidel osalemist ja teistele mitte? Ehk siin on tegemist ka avaliku teenistuse sisemise õigluse teemaga ning asutuste üpris erineva praktikaga nende küsimustele lahendamisel. Nõukogu soovitas sellest lähtuvalt koguda rohkem avaliku teenistuse praktikast ning küsida personalijuhtide võrgustikult vastavaid kogemusi. Samuti soovitas nõukogu konsulteerida Välisministeeriumiga vastavate regulatsioonide võimaliku täiendamise osas (eelkõige välissuhtlemise seadus).

Nõukogu leidis ka, et antud juhtum ei ole seotud ainult eetikaga, vaid vajaks kindlasti ka vahetu juhi (ja vajadusel lisaks ametisse nimetamise õigust omava isiku) hinnangut. Teisisõnu on antud olukord väga tihedalt seotud juhtimisvastutuse ja juhtide kaalutusõigusega.

Nõukogu soovitas kirjeldatud olukorras hinnata, kas kõrvaltegevuse maht ja laad takistavad põhitöö tegemist ning kas eksperdi tööd on võimalik teha kaugtöö ja paindliku tööaja reeglitega kooskõlas. Kui kõrvaltegevuse keelamise alused puuduvad ning seda on võimalik teha kooskõlas asutusesiseste

reeglitega ilma, et põhitöö kannataks, soovitas nõukogu ametnikule eksperdina töötades või välismissioonil olles säilitada töötasu. Lähetuskorralduse vormistamine ei oleks nõukogu arvates korrektne. Lõpliku otsuse teeb antud olukorras ametniku vahetu juht, hinnates kõiki eelpool toodud ja muid olulisi asjaolusid.